

SZERKESZTŐI JEGYZET

Nyár van, perzselő meleg, de mire ez az írás megjelenik, az ősz is elmúlik, és feltehetően hideg szelek fújnak. Morzsolgatom magamban, hát elvállaltad... Megint nem tudtál nemet mondani... Ismét olyan felelősséget és feladatot vállaltál, ami tovább erodálhatja a naiv hit és a mániákus tevékenységkényszer nyomán egyébként is megkopó hitelességed. Miért vállaltad? A kételyek és a remények előhívnak régi, már-már elmosódott képeket. Hogy is kezdődött? A '70-es évek második felében a csepeli tanárképzőn Péntek Zolival (a későbbi könyvesboltossal) megalapítottuk előbb az Induló, majd a későbbekben irodalomtudóssá lett Vilcsek Bélával a Kérdőjel című lapot. Igen, igen. *Induló és kérdőjel*. Címzavakban is visszaköszön a múlt.

Az ideai nyár nagyon száraz, már-már elviselhetetlen a hőség. Szóval megint lapot csinálok – morzsolgatom magamban. És éppen most? Ráadásul a Pedagógiai Szemlét – pedagógusgyerekként – már iskoláskorom óta ismerem. Abban az elődök elévülhetetlen szakmai érdemeiket hagytak örökül. Felvillan előttem Schüttler Tamás szemüveges, szakállas, intellektust sugárzó arca. Munkáját és személyét a 2000-es kevertantéri munkák során ismertem meg. Ő szerkesztette akkor a PedSzemlét, és ő lett számomra a minta-lapgazda, aki nemcsak a lapkészítés minden fortélyát ismerte, hanem elkötelezettséggel, kapcsolatrendszerrel, nyelvi-irodalmi felkészültséggel és munkavágygal dolgozott. Felidéződik bennem Mayer Jóska szerkesztői munkássága is, aki a 2000-es évek második felétől hasonló elkötelezettséggel és munkabírással, szinte egyszemélyes vállalkozásként vitte

tovább a lapot, nem éppen ideális intézeti feltételek között. Nem is beszélve a most távozó főszerkesztőről, Takács Gézáról, akinek nagyon sokat köszönhetek, szakmailag és emberségében is. Ő tudta a 2010 utáni válságos időszakot követően tartalmában és vizualitásában is újjáteremteni a lapot.

Amikor (OFI-főigazgatóságom idején) hosszas külső-belső egyeztetés után elvállalta a szerkesztést, mondott egy igazán bizalomépítő mondatot: „Ne izgulj, nem lesz gond! Amely lapokat én eddig szerkesztettem, azok előbb-utóbb mind megszűntek!” Dzsungelharcosként szervezte újra a szerkesztőséget. Felélesztette a Magyar Pedagógiai Társasággal azt a szakmai kapcsolatrendszert, amelynek révén megmaradt a civilek szakmai kontrollja. Markánsan megjelenítette az igazságkeresők kérlelhetetlenségét (álltam is emiatt nemegyszer a szőnyeg szélén), az elesettek, a partszélre sodortak nézőpontját, amellyel a monori iskolában (is) nap mint nap találkozhatott. A megjelenő írásokban Géza a tudományosság igénye mellett a mindennapi, gyakorlati tapasztalatot is számon kérte. Most ragaszkodtam ahhoz, hogy továbbra is főmunkatársként jegyezze a lapot, mert a „végekről szóló visszajelzések” nélkül nem tudunk hiteles képet adni a hazai iskoláztatás világáról. Visszatekintve az elődökre, érzem és értem is, hogy sosem volt könnyű a nyilvánosságban a pedagógia világával foglalkozni. Az Új Pedagógia Szemlének mégis sikerült olyan fórummá válnia, amely a *párbeszédet állította a középpontba*, pedagógiai iskolától, oktatáspolitikai oldalról függetlenül mindenki számára, aki

gondolataival hozzá akar járulni a nevelési-oktatási kérdések megoldásához, megvitatásához.

Tikkasztó a meleg, és fülledt az éjszaka. A csendes, növényt érlelő esőnek kevés az esélye, csak talán majd valamikor egy zivatar szünteti meg a levegőtleniséget. Nem könnyű, nem egyszerű a helyzet az iskola világában, jól látszik ez ma is. Az érkező hírek, legyen szó az igazgatók kinevezése körüli viharokról, az új oktatáspolitikai elképzelésekről, dokumentumokról, a határon túlról (Kárpátalja, Erdély) érkező kedvezőtlen hírekről. Sok a kétely, talán csak az idei Bolyai Nyári Akadémia megnyitója, a helyszín, a választói Kálós-életmű maga, a *lélekmentés* ad valami reménységet.

Remények és kétségek... A következő időszakban az értékörzés lehet a lap legfontosabb feladata (gondolom magamban újra és újra), hogy folytassa az elődök által kijelölt utat és „eltakart csempészaruképp” továbbvigye azt a tudást és szemléletet, amelynek lényege, hogy hiteles, tisztességes, empatikus diagnózist adjon a hazai pedagógia világáról, és segítse elő a párbeszédet iskolák, pedagógusok, vezetők, oktatásirányítók között. Továbbá, hogy híd legyen, amely a hazai és nemzetközi tudomány világa, illetve a mindennapok pedagógiai gyakorlata között vezet. Egyre nehezebb, mert kiveszőben van a másokra való odafigyelés, a kölcsönös tisztelet, a szolidaritás, a tényszerű érvek és ellenérvek „lovagias párviadala”. Különösen nehéz így

az olyan szaksajtó szerepe, amely nem a megfellebbezhetetlen igazságok kimondására, hanem az elemzésekre és a reflexiókra kívánja helyezni a hangsúlyt.

Kételyek és remények között kell a továbbiakban is törekedni a lapban a párbeszéd fenntartására a Magyar Pedagógiai Társasággal, a pedagógusokkal, a felsőoktatás képviselőivel és természetesen az oktatáspolitikával. Azért hangsúlyozom továbbra is a párbeszédet, mert ez azt feltételezi, hogy sokféle vélemény van, és abból indul ki, hogy ez így jó, így természetes, így fenntartandó. Ez azt is jelenti, hogy lehetnek, lesznek – miként voltak is – olyan írások, amelyek a végeken dolgozók tisztességes helytállásáról, a vállalhatatlan munkakörülményekről, a tehetségek felkarolásáról vagy elherdálásáról tudósítanak, így az írások a felelőtlenséget, a szakszerűtlenséget, a kapott talentummal, javakkal való gazdálkodás érdemtelenységét is feltárhatják.

Egy párbeszédre ítéltetett lap nem tehet másként, mint hogy nem csak az elévarázsolt világot, a „tisztaszobát” mutatja meg, hanem „a porta egészét” igyekszik bejárni. A tények elől *nem fordíthatjuk el tekintetünket*, nem mismásolhatjuk el jelenlétüket, mert tisztességgel tartozunk olvasóinknak, magunknak és remélt hitelességünknek.

2018. augusztus 9.

Kaposi József

A Tanulmányok rovatba érkező írásokat lektoráltatjuk. A közlési feltételekre és a publikációs stílusra vonatkozó útmutatás, valamint a bírálati adatlap a lektorálás szempontjaival elérhető a honlapunkon: <https://folyoiratok.ofi.hu/uj-pedagogiai-szemle>.

élet és iskola, élet-iskola, életiskola, iskola és élet, iskola-élet, iskolaélet

„Maradjatok békén”

1956. november

Mindenütt nagy szeretettel fogadtak minket. Az egyetemistáknak óriási tekintélyük volt. November első napjaiban voltunk. Akkor én napokig bent laktam az egyetemen, mert még arra se volt időm, hogy hazamenjek. Emlékszem, íróasztalokon aludtunk, hoztak valami szalmazsákot vagy matracot vagy takarókat, tehát eltöltöttük valahogy az éjszakát. De nem sok időnk volt alvásra, mert állandóan nyilatkozni kellett, fogadni kellett a küldöttségeket. Jöttek a munkástanácsok küldöttei, jöttek a politikai pártok küldöttei, az újjáalakult ifjúsági szervezetek küldöttei.

Voltak utólag majdhogynem humorosnak tekinthető pillanatok is. Emlékszem, én voltam az ügyeletes, amikor megjelent három katonatiszt. Már le volt tépve róluk a szovjet mintájú rangjelzés, és a régi magyar volt a gallérjukon. Megkérdezik, hogy ki vagyok. Mondom, én képviselem az Egyetemi Forradalmi Diákbizottságot. Akkor bejelenti, mondta egyikük, hogy ebben és ebben a laktanyában (már nem emlékszem a nevére) megalakult a budapesti helyőrség forradalmi bizottsága, és határozat született, hogy miután nem bíznak a honvédelmi vezetésben meg a vezérkarban, az Egyetemi Forradalmi Diákbizottság parancsnoksága alá helyezik a budapesti forradalmi karhatalmi ezredet. – Ezek szerint ön képviseli az Egyetemi Forradalmi Diákbizottságot? Mondom, igen. – Akkor az ön parancsnoksága alá helyezzük az ezredet. Mi az első utasítása? Az – mondom –, hogy üljetek le a seggetekre, és maradjatok békén.

Azt hiszem, ez egy nagyon jó tanácsnak, nagyon jó hadparancsnak bizonyult, mert így nekik se kellett löni, és őrájuk se löttek.

Részlet Pomogáts Béla irodalomtudós 1956-os visszaemlékezéséből.

A szöveg az MTA-SZTE Elbeszélt történelem és Történelemtanítás Kutatócsoport égisze alatt készülő egyik tananyagban szereplő videointerjú szerkesztett részlete.

Az interjú készítője Képiró Ágnes.

Forrás: <https://eyewitness.hu/hu/1956-os-forradalom-es-szabadsagharc-kozepiskola/>

MAGYAR
PEDAGÓGIAI
TÁRSASÁG